

<p>Ελληνικό Περιοδικό Διοίκηση Αθλητισμού & Αναψυχής</p>	<p>Ελληνικό Περιοδικό Διοίκηση Αθλητισμού & Αναψυχής Τόμος 14 (2), 43-57 Δημοσιεύθηκε: Δεκέμβριος 2017</p> <p>Hellenic Journal of Sport & Recreation Management Volume 14 (2), 43-57 Released: December 2017</p> 	 <p>ΕΛΛ.Ε.Ε.Δ.Α.Α. Ελληνική Επιστημονική Εταιρία Διοίκησης Αθλητισμού & Αναψυχής</p> <p>HSASMR Hellenic Scientific Association for Sport & Recreation Management http://www.elleda.gr ISSN 1791-6933</p>
--	--	---

Κίνητρα Συμμετοχής και Προσκόλληση σε πέντε Υπαίθριες Δραστηριότητες Βουνού

Καϊμακάμης Δημήτριος

Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Περίληψη

Σκοπός της παρούσης έρευνας ήταν η διερεύνηση των κινήτρων συμμετοχής και της προσκόλλησης σε πέντε διαφορετικές υπαίθριες δραστηριότητες βουνού και ο ορισμός του προφίλ των συμμετεχόντων. Το δείγμα της παρούσας έρευνας αποτέλεσαν πεντακόσιοι συμμετέχοντες (N=500) στις δραστηριότητες: Χιονοσανίδα, Αναρρίχηση, Ορειβασία, Ποδήλατο Βουνού και Χιονοδρομία. Μοιράστηκαν 100 ερωτηματολόγια ανά δραστηριότητα. Για την αξιολόγηση της προσκόλλησης χρησιμοποιήθηκε η κλίμακα των Funk & James (2006), ενώ για την αξιολόγηση των κινήτρων συμμετοχής χρησιμοποιήθηκε η κλίμακα REP των (Manfredo et al., 2007). Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι οι συμμετέχοντες σε υπαίθριες δραστηριότητες βουνού θεωρούν ότι η αγαπημένη τους δραστηριότητα παίζει σημαντικό ρόλο στη ζωή τους (υψηλή προσκόλληση) και παρακινούνται να συμμετέχουν σε αυτή κυρίως λόγω της ευεξίας, της άσκησης και της απόλαυσης του φυσικού περιβάλλοντος. Υπάρχουν όμως διαφορές ανάμεσα στις πέντε διαφορετικές δραστηριότητες βουνού, όσον αφορά τα κίνητρα συμμετοχής και την προσκόλληση στη δραστηριότητα οι οποίες αναλύονται.

Λέξεις κλειδιά: Χιονοσανίδα, Χιονοδρομία, Ποδήλατο βουνού, Ορειβασία, Αναρρίχηση, Ψυχογραφική τμηματοποίηση, Κίνητρα συμμετοχής, Προσκόλληση.

Ηλεκτρονική διεύθυνση επικοινωνίας: mr.james.82@hotmail.com

Participation Motives and Attachment in five mountain Recreational Activities

Kaimakamis, D.

Department of Physical Education & Sport Sciences, Aristotle University of Thessaloniki

Abstract

The purpose of the study was to investigate the motives for participation and attachment in five different outdoor mountain activities and defining the profile of the participants. The sample consisted of 500 individuals (100 per activity, Snowboard, Climbing, Mountaineering, Mountain Bike, and Skiing). The questionnaire of Funk & James (2006) was used to measure attachment, while the REP questionnaire was used to measure the participation incentives (Manfredo et al., 2007). The results showed that participants in outdoor mountain activities consider that their favor activity plays an important role in their lives (high attachment levels) and are motivated to participate mainly by well-being, exercise and enjoyment for nature. But there are differences among the five different mountain activities in terms of motivation for participation and attachment to activity.

Key words: leisure involvement, recreational sports, skiing, climbing, segmentation, motivation

E-mail: mr.james.82@hotmail.com

Εισαγωγή

Ως υπαίθριες δραστηριότητες αναψυχής ορίζονται οι δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα σε υπαίθριους χώρους και η εκτέλεσή τους περιλαμβάνει κάποια μορφή αλληλεπίδρασης μεταξύ των συμμετεχόντων και του περιβάλλοντα χώρου (Κουθούρης, 2009, Miles & Priest, 1990). Οι χώροι αυτοί μπορεί να αποτελούν μέρος του φυσικού περιβάλλοντος (δάσος, παραλία, βουνό, ύπαιθρος), ή να είναι τεχνητό περιβάλλον, ειδικά σχεδιασμένο για τη διεξαγωγή δραστηριοτήτων αναψυχής (πίστες αναρρίχησης, μονοπάτια, skatepark, πάρκα περιπέτειας). Η αλληλεπίδραση μεταξύ περιβάλλοντος και ανθρώπου δημιουργεί το κύριο χαρακτηριστικό αυτών των δραστηριοτήτων, δηλαδή την «πρόκληση» (Κουθούρης, 2006, Miles & Priest, 1990).

Η συμμετοχή σε δραστηριότητες αναψυχής, και ιδιαίτερα σε υπαίθριες δραστηριότητες, παρέχει την ευκαιρία στους συμμετέχοντες να αποκομίσουν πολλαπλά οφέλη, όπως σωματικά, κοινωνικά και ψυχολογικά (Κουθούρης, 2004). Πολλοί ερευνητές δίνουν μεγάλη έμφαση στα ψυχολογικά και κοινωνικά οφέλη που προκύπτουν από τη συμμετοχή σε υπαίθριες δραστηριότητες, αφού συνδέεται με μία σειρά συναισθημάτων, όπως η επίτευξη, η ικανοποίηση, η ευχαρίστηση και η επιτυχία. Όλα αυτά προστατεύουν και δυναμώνουν την ψυχική υγεία των συμμετεχόντων. Επίσης, επειδή οι συμμετέχοντες σε τέτοιες δραστηριότητες ενεργοποιούνται κοινωνικά και ψυχικά, καθώς καλούνται να αντιμετωπίσουν κάποιες προκλήσεις, μπορούν να αναπτυχθούν βασικές ψυχολογικές δεξιότητες, όπως η εξερεύνηση του εαυτού, η αυτογνωσία και ο αυτοέλεγχος (Kaplan 1984, Scherl 1989).

Τα προγράμματα υπαίθριων δραστηριοτήτων αναψυχής χαρακτηρίζονται από το ότι δεν έχουν ως κυρίαρχο στόχο τη σωματική και κινητική βελτίωση- ενδυνάμωση των συμμετεχόντων, αλλά την ικανοποίηση και ευχαρίστηση αυτών, με αποτέλεσμα τα οφέλη να προκύπτουν αβίαστα, αλλά σταθερά. Επίσης προσφέρουν ερεθίσματα και παρακίνηση για δια-βίου-άσκηση, χωρίς απαιτήσεις και προσδοκίες υψηλής απόδοσης. Καθοριστικό ρόλο σε αυτό παίζει μια από τις βασικές αρχές των υπαίθριων δραστηριοτήτων, σύμφωνα με την οποία «ο καθένας συμμετέχει ως το σημείο που θέλει και επιλέγει» (Κουθούρης, 2009, Priest & Guss, 1997).

Η Χιονοσανίδα, η Χιονοδρομία, η Ορειβασία, η Αναρρίχηση και το Ποδήλατο Βουνού, είναι κάποιες από τις πολυάριθμες διαδεδομένες δραστηριότητες βουνού που λαμβάνουν χώρα στην ελληνική

ύπαιθρο. Η Ελλάδα, ως χώρα κατ' εξοχήν ορεινή διαθέτει όλα τα φυσικά στοιχεία- πλεονεκτήματα για να καλλιεργηθούν οι παραπάνω δραστηριότητες, όπως Βουνά, χιονοδρομικά κέντρα, Βράχια, Αναρριχητικά πεδία, ποδηλατικά μονοπάτια κτλ. (Κουθούρης, 2009). Τα τελευταία χρόνια υπάρχει μια αύξηση του αριθμού των συμμετεχόντων, τόσο των ημεδαπών κατοίκων, όσο και των αλλοδαπών τουριστών που συμμετέχουν σε υπαίθριες δραστηριότητες και ακραία σπορ. Να σημειωθεί ότι υπάρχει ένα μεγάλο κενό στην βιβλιογραφία, σχετικά με τα ποσοστά συμμετοχής και το ψυχογραφικό δημογραφικό προφίλ των συμμετεχόντων.

Θεωρητικό υπόβαθρο

Προσκόλληση στη δραστηριότητα

Σύμφωνα με τους Funk and James (2006), η προσκόλληση στην άσκηση, στη φυσική δραστηριότητα ή στην αναψυχή εμπεριέχει τέσσερις διαστάσεις: τη γνωστική, τη συναισθηματική, τη συμβολική (αυτο-έκφραση) και τη σπουδαιότητα - σημαντικότητα. Οι ίδιοι συγγραφείς προσδιόρισαν την προσκόλληση ως τη διαδικασία που συμβαίνει, όταν το άτομο προσδίδει συναισθηματική, γνωστική και συμβολική σημασία στη δραστηριότητα και θεωρεί ότι είναι σημαντική για την καθημερινή του ζωή (Funk & James 2006). Η διαδικασία αυτή αποτελεί μια ένδειξη για το πόσο σημαντική είναι η ανάπτυξη της σχέσης ανάμεσα στο άτομο και τη συγκεκριμένη δραστηριότητα (Beaton, Funk, & Alexandris, 2009).

Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, η προσκόλληση αντανακλά μια αναπτυξιακή διαδικασία, η οποία επηρεάζεται από κοινωνικούς, δομικούς και ατομικούς - εσωτερικούς παράγοντες (Wallendorf, & Arnould, 1988). Στο πλαίσιο της αναψυχής η διαδικασία της προσκόλλησης δηλώνει πώς για μια δραστηριότητα αναψυχής αναπτύσσονται θετικές στάσεις μέσα από την έκφραση αξιών, οι οποίες προωθούνται από τη συμμετοχή (Filo, Funk, & O'Brien, 2008).

Ως προς τον ορισμό των διαστάσεων, η γνωστική διάσταση αντιπροσωπεύει τη γνώση των χαρακτηριστικών της δραστηριότητας και των οφελών από τη συμμετοχή (Alexandris, Funk & Pritchard, 2011). Η συναισθηματική αναπτύσσεται βάση των θετικών εμπειριών ενός ατόμου από τη συμμετοχή του σε μια δραστηριότητα, αλλά και τα ευχάριστα συναισθήματα που προκύπτουν από αυτήν. Η αυτο-έκφραση αντιπροσωπεύει την επιθυμία ενός ατόμου να ταυτιστεί με μια δραστηριότητα, τις αξίες και την «προσωπικότητά» της (Alexandris et al., 2011). Τέλος, η σημαντικότητα αντιπροσωπεύει την αξία που αποδίδει το άτομο στη συμμετοχή του στη συγκεκριμένη δραστηριότητα, σε σχέση με τα οφέλη που αποκομίζει (Funk and James, 2006).

Η προσκόλληση είναι μια σημαντική έννοια, καθώς σχετίζεται με θετικές συμπεριφορικές στάσεις, όπως «καταναλωτική» αφοσίωση, ενεργή και μακροχρόνια συμμετοχή. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η δραστηριότητα αποκτά προσωπική σημασία (Wallendorf & Arnould, 1988), και τα οφέλη που συνδέονται με τη συμμετοχή στην δραστηριότητα αποκτούν εσωτερική- ψυχολογική σημασία (Gladden & Funk, 2001). Οι σχέσεις αυτές επαληθεύτηκαν σε μια πρόσφατη μελέτη των Alexandris et al. (2011), στην οποία η προσκόλληση προέβλεψε την πρόθεση για συνέχιση της συμμετοχής στη δραστηριότητα της χιονοσανίδας, επηρεάστηκε όμως αρνητικά από την βίωση των ανασταλτικών παραγόντων συμμετοχής.

Οι Kyle, Graefe, Manning και Bacon (2003), σε έρευνα τους, σε τέσσερις ομάδες αθλητών χιονοδρομίας εξέτασαν ένα μοντέλο, το οποίο πρότεινε ότι προσκόλληση με την τοποθεσία (ταυτότητα της τοποθεσίας και εξάρτηση από την τοποθεσία) μπορεί να προβλεφθεί από την ανάμιξη με τη δραστηριότητα (έλξη, τάση παραμονής και εξωτερικευση). Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι η ταυτότητα της τοποθεσίας (διάσταση της προσκόλλησης με την τοποθεσία) προβλέφθηκε από την εξωτερικευση και την έλξη (διαστάσεις της ανάμιξης με τη δραστηριότητα), ενώ ο μόνος παράγοντας πρόβλεψης για την εξάρτηση με την τοποθεσία ήταν η εξωτερικευση. Γενικά, οι διαστάσεις της ανάμιξης με τη δραστηριότητα είναι καλύτεροι παράγοντες πρόβλεψης για την ταυτότητα με την τοποθεσία, παρά για την εξάρτηση με την τοποθεσία.

Κίνητρα Συμμετοχής

Ως παρακίνηση αναφέρεται η συμπεριφορά του ατόμου που ορίζεται από τα εσωτερικά και εξωτερικά κίνητρα που βιώνει, είτε από την έλλειψη κινήτρων (*intrinsic motivation, extrinsic motivation, amotivation*), (Κουθούρης, Χ., Αλεξανδρή, Κ., Γιοβάνη, Χ. & Χατζηγιάννη, Ε., 2005, Deci, 1975; Deci & Ryan, 1985, 1991). Αυτή τη θεωρητική προσέγγιση εφάρμοσαν πολλοί ερευνητές στις μελέτες τους και βρέθηκε πως είναι κατάλληλη και εφαρμόσιμη για το χώρο του αθλητισμού (Deci & Ryan, 1985; Vallerand, Deci & Ryan, 1987). Ορίζοντας την εσωτερική παρακίνηση (*intrinsic motivation*), ο Deci (1975) αναφέρει ότι το άτομο συμμετέχει στην αθλητική δραστηριότητα για να αντλήσει ικανοποίηση και απόλαυση. Επιπλέον, αν συμμετέχει βουλητικά με την απουσία βράβευσης ή υλικής απολαβής από εξωτερικό παράγοντα (Deci & Ryan, 1985). Ο αθλητής που συμμετέχει στη δραστηριότητα διότι τη βρίσκει ενδιαφέρουσα και ικανοποιητική για να μάθει το δυνατόν περισσότερες πληροφορίες για αυτή, ή προπονείται για να ξεπεράσει τον εαυτό του χαρακτηρίζεται ως ενδογενώς κινητοποιούμενος.

Η εξωτερική παρακίνηση (*extrinsic motivation*), αναφέρεται σε μη αυτό- καθορισμένη συμπεριφορά (*non-self-determined behavior*), που θα μπορούσε να διαφοροποιηθεί εξαιτίας εξωτερικών παραγόντων (π.χ. τρόπαιο). Το άτομο συμμετέχει στην αθλητική δραστηριότητα όχι για να αισθανθεί οτιδήποτε θα μπορούσε αυτή να του προσφέρει, αλλά για να κερδίσει την υλική απολαβή, μετά το πέρας της δράσης του.

Το άτομο που δεν παρακινείται ούτε εσωτερικά, ούτε εξωτερικά δρα σε μια κατάσταση ελλείπει κινήτρων (*amotivation*). Δεν αντλεί ικανοποίηση από τη συμμετοχή, συχνά αισθάνεται ανικανότητα και απώλεια ελέγχου και τελικά δεν αντιλαμβάνεται την πραγματική αιτία της εμπλοκής του στη δραστηριότητα αυτή (Deci & Ryan, 1985). Κάποιες φορές μάλιστα αποφασίζει να σταματήσει εντελώς τη συμμετοχή.

Ένας όρος που επίσης συναντάται συχνά στη βιβλιογραφία περί κινήτρων είναι η θεωρία του Αυτό-Προσδιορισμού (*Self-Determination Theory*). Μπορεί να υπάρχουν διαφορετικοί λόγοι, για τους οποίους ένα άτομο συμμετέχει σε κάποιο άθλημα, όπως το να βιώσει νέες αισθήσεις ή συναισθήματα, να κυριαρχήσει σε πολύπλοκες ικανότητες-δεξιότητες, ή να κατακτήσει προκλήσεις. Έτσι, εμπλεκόμενοι σε μια αθλητική δραστηριότητα, οι συμμετέχοντες θέτουν κάποιους στόχους, π.χ. να διασκεδάσουν, να βελτιώσουν την απόδοσή τους κλπ.

Σύμφωνα με τη Θεωρία του Αυτό-προσδιορισμού (Deci, 1992; Deci & Ryan, 1991; Ryan, 1995), οι στόχοι του κάθε ατόμου τροφοδοτούνται από ψυχολογικές ανάγκες. Τρεις είναι οι σημαντικότερες ανάγκες που ενεργοποιούν την ανθρώπινη δράση: η αυτονομία (*autonomy*), που αναφέρεται στην επιθυμία του ατόμου για αυτό- πρωτοβουλία στη ρύθμιση των ενεργειών του (DeCharms, 1968), η ανταγωνιστικότητα (*competence*), σύμφωνα με την οποία το άτομο θέλει να αλληλοεπιδρά αποτελεσματικά με το περιβάλλον του (Harter, 1978; White, 1959) και η ανάπτυξη κοινωνικών σχέσεων (*relatedness*), που αφορά στην επιθυμία του να αισθάνεται ότι τον συνδέουν πολλά κοινά στοιχεία με τους άλλους (Ryan, 1995). Πράγματι, οι συνθήκες, τις οποίες το άτομο θεωρεί πρόσφορες για ευκαιρίες που μπορούν να ικανοποιούν τις επιθυμίες του για αυτονομία, ανταγωνιστικότητα και συναναστροφή, θα διευκολύνουν πολύ την κινητοποίησή του.

Σύμφωνα με τη Θεωρία του Αυτό-Προσδιορισμού (Deci & Ryan, 1985, 1991), τα τρία αυτά στοιχεία αντιπροσωπεύουν ψυχολογικούς μεσολαβητές της επίδρασης που ασκούν τα κοινωνικά γεγονότα στην κινητοποίηση του ατόμου. Επιπλέον, επειδή οι κοινωνικές συνθήκες ποικίλουν πολύ και το κάθε άτομο τις αντιλαμβάνεται διαφορετικά, οι λόγοι για τους οποίους συμμετέχει το κάθε άτομο διαφοροποιούνται κατά περίπτωση (Vallerand & Losier, 1999).

Οι Kavussanu & Roberts (1996), μελετώντας τμήματα αρχαρίων στο τένις έδειξαν ότι το κυρίαρχο «κλίμα» και οι σχέσεις, που δημιουργούνται μεταξύ των συμμετεχόντων επιδρούν σημαντικά στα εσωτερικά κίνητρα του καθενός ξεχωριστά. Όταν το περιβάλλον και οι σχέσεις είναι έντονα ανταγωνιστικές, η εσωτερική παρακίνηση περιορίζεται, ενώ όταν οι συμμετέχοντες προσανατολίζονται στη βέλτιστη της απόδοσής τους, η εσωτερική παρακίνηση διατηρείται σε καλά

επίπεδα και μάλλον βελτιώνεται. Συνεπώς, είναι βασικό, στους αγώνες και το διαγωνιστικό μέρος των αθλητικών δραστηριοτήτων να παρακινούνται και να ενθαρρύνονται οι συμμετέχοντες, έτσι ώστε να εστιάζουν στην καλύτερη δυνατή απόδοση και να μη δίνουν έμφαση στους εξωγενείς παράγοντες (Burton, 1989).

Η Θεωρία του Αυτό-Προσδιορισμού (σχ. 1) αντιμετωπίζει τα κίνητρα με όρους διαφοροποίησης του βαθμού του αυτό-καθορισμού. Δηλαδή σε μια κλίμακα- ακολουθία, ανάλογα με τα επίπεδα του αυτό-καθορισμού διαφοροποιούνται και τα κίνητρα: όσο μεγαλώνει ο Αυτό-Προσδιορισμός, τόσο η παρακίνηση γίνεται από ανυπαρξία παρακίνησης → εξωτερική → εσωτερική (Deci & Ryan, 1985). Να σημειωθεί ότι τα ψηλότερα επίπεδα αυτό-καθορισμού θεωρείται ότι αποκτώνται στην εσωτερική παρακίνηση.

Το τελευταίο επίπεδο της ακολουθίας του Αυτό-Προσδιορισμού (Self Determination Continuum) είναι η έλλειψη κινήτρων (amotivation). Αναφέρεται σε συμπεριφορές που δεν είναι ούτε εσωτερικά, ούτε εξωτερικά παρακινούμενες και αντανακλά την απουσία κινήτρων. Οι συμπεριφορές αυτού του είδους είναι οι λιγότερο Αυτό-Προσδιορισμένες γιατί δεν υπάρχει αίτιο, ή προσδοκία επιρροής του περιβάλλοντος. Με λίγα λόγια, δεν υπάρχει αλληλουχία από τις ενέργειες του ατόμου στην ανταπόκριση από το περιβάλλον δράσης του.

Σύμφωνα με τον Lyng (1990) δεν έχουμε καταλάβει τι παρακινεί τα άτομα να συμμετέχουν σε υψηλού κινδύνου συμπεριφορά. Οι Lupton & Tulloch (2002) επανέλαβαν την ανησυχία αυτή, αναγνωρίζοντας μόνο ότι μια μικρή εμπειρική έρευνα προσπάθησε να εξετάσει τις έννοιες που δόθηκαν στη συμπεριφορά υψηλού κινδύνου. Προηγούμενες έρευνες είχαν επικεντρωθεί σε ορισμένα σπορ υψηλού κινδύνου, αλλά όχι σε ακραία σπορ (Katz, 1988; Lois, 2005; Lyng & Snow, 1986; Lyng, 1990).

Το 2009 οι Brymer & Oades (2009) μελέτησαν 15 συμμετέχοντες σε δραστηριότητες αναψυχής, όπως B.A.S.E. jumping (building, antenna, span, earth), big wave surfing, extreme skiing, waterfall kayaking, extreme mountaineering, and solo rope-free climbing. Στη μελέτη διερευνήθηκε το θάρρος, η ταπεινότητα, αλλά και το τι μπορεί να μάθει κανείς από τα ακραία σπορ. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η ταπεινότητα και το θάρρος μπορεί να επιδιωχθούν σκόπιμα σε δραστηριότητες που εμπιρεύουν το φόβο και την πιθανότητα θανάτου. Ένα από τα κύρια συμπεράσματά τους ήταν ότι οι συμμετέχοντες σε ακραία αθλήματα συνδέουν άμεσα την εμπειρία τους με όλες τις πτυχές της προσωπικότητά τους.

Σύμφωνα με την έρευνα που πραγματοποίησε ο Tara και οι συνεργάτες του (2009) σε base jumpers τα κίνητρα που είναι πιο διαδεδομένα μεταξύ των συμμετεχόντων είναι τα εξής: να αποκτήσουν μια νέα δεξιότητα, την αίσθηση της ολοκλήρωσης, τον έλεγχο αδρεναλίνης, να ξεπεράσουν το φόβο, αίσθηση του «ανήκειν» κάπου και προσωπικά-πνευματικά. Τα ευρήματα αμφισβητούν την στερεότυπη άποψη για τους base jumpers που τους θεωρεί τρελούς και με την επιθυμία του θανάτου. Αντί αυτού, αυτά τα προσωπικά κίνητρα συμφωνούν με ευρήματα από προηγούμενες μελέτες (Brymer & Oades 2009; Lupton & Tulloch, 2002; Mæland, 2002), στις οποίες οι αθλητές υψηλού κινδύνου πήραν σκόπιμα ρίσκο ως μέσο για να μετασχηματίσουν θετικά την προσωπικότητά τους.

Στόχοι της έρευνας

Οι στόχοι της παρούσας έρευνας ήταν:

- α) Να μελετηθούν οι διαφορές στα κίνητρα συμμετοχής στις πέντε δραστηριότητες που αναφέρθηκαν.
- β) Να συγκριθεί η προσκόλληση των συμμετεχόντων στις πέντε αυτές δραστηριότητες και να εντοπισθούν τυχόν διαφορές
- γ) Να οριστεί το προφίλ των συμμετεχόντων ως προς τα κίνητρα συμμετοχής και την προσκόλληση σε αυτές.

Μεθοδολογία

Συμμετέχοντες

Το δείγμα αποτέλεσαν Έλληνες συμμετέχοντες άνω των 18 ετών. Διανεμήθηκαν 500 ερωτηματολόγια

σε χώρους όπου πραγματοποιούνται δραστηριότητες βουνού και τελικά συλλέχτηκαν 455 έγκυρα ερωτηματολόγια. Η συλλογή από τους χώρους καθώς και η αναλογία ανά δραστηριότητα έχει ως εξής: Χιονοσανίδα και Χιονοδρομία: στο Σέλι, στα 3-5 Πηγάδια και στη Βασιλίτσα (100 ερωτηματολόγια χιονοδρομία, 100 χιονοσανίδα).

Ορειβασία: στο Παγγαίο, στη Βάλια Κάλντα, στο Σινιάτοσκο-ασκίο και στον Όλυμπο (100 ερωτηματολόγια).

Αναρρίχηση: στα Μετέωρα, στο Μουζάκι, στο Ρετζίκι και στο Σιδηρόκαστρο (95 ερωτηματολόγια).

Ποδηλασία Βουνού: στο Χορτιάτη και στο Σέϊχ Σου (100 ερωτηματολόγια).

Τα ερωτηματολόγια μοιράστηκαν στους ερωτηθέντες σε έντυπη μορφή, ενώ πριν την έναρξη της συμπλήρωσης δόθηκαν προφορικές πληροφορίες-οδηγίες για τη συμπλήρωσή τους. Επίσης τονίστηκε το απόρρητο των προσωπικών δεδομένων, ενώ η δειγματοληψία πραγματοποιήθηκε με τα ακόλουθα κριτήρια:

α) οι συμμετέχοντες να είναι Έλληνες, β) να είναι άνω των 18 ετών και γ) να είναι ενεργοί συμμετέχοντες στις δραστηριότητες που μελετήθηκαν.

Όργανα μέτρησης - ερωτηματολόγια

Ερωτηματολόγιο κινήτρων συμμετοχής

Για την μέτρηση των κινήτρων χρησιμοποιήθηκε το REP (Manfredo et al., 2007).

Ερωτηματολόγιο προσκόλλησης στη δραστηριότητα

Για τη μέτρηση της προσκόλλησης χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο της προσκόλλησης στην δραστηριότητα των Funk & James (2006), το οποίο περιλάμβανε τις εξής τρεις διαστάσεις: «Γνωστική», «Αυτό-έκφραση» και «Σημαντικότητα». Οι απαντήσεις στις κλίμακες δόθηκαν σε πενταβάθμια κλίμακα τύπου Likert.

Αποτελέσματα

Δημογραφικά χαρακτηριστικά

Όσον αφορά το προφίλ των συμμετεχόντων που ασχολούνται με τη δραστηριότητα της **Χιονοσανίδας** (snowboard), η έρευνα έδειξε ότι το 77% ήταν άντρες και το 23% γυναίκες. Το 29% των συμμετεχόντων ήταν ηλικίας 18-22. Το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων, δηλαδή το 40% ήταν από 23-30 ετών, ενώ το 16% ήταν άνω των 31. Το 80% των συμμετεχόντων δήλωσαν άγαμοι, το 18% έγγαμοι, ενώ το 2% δεν απάντησε. Σε ότι αφορά την εκπαίδευση οι απόφοιτοι γυμνασίου/λυκείου ήταν το 40%, οι απόφοιτοι ΤΕΙ το 20%, οι απόφοιτοι πανεπιστημίου 17%, κάτοχοι μεταπτυχιακού το 17% και οι απόφοιτοι ΙΕΚ το 6% (Πίνακας 1).

Πίνακας 1. Δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων στη δραστηριότητα της Χιονοσανίδας.

Ηλικία	Φύλο	Οικογ. κατάσταση	Εκπαίδευση
18-22: 29 %	Άντρες: 77%	Άγαμοι: 80%	Αποφ. Γυμν. / Λυκείου: 40%
23-30: 40%	Γυναίκες: 23%	Έγγαμοι: 20%	Αποφ. ΙΕΚ: 6%
> 31: 16%			Αποφ. ΤΕΙ: 20%
15% Δεν απάντησε			Αποφ. ΑΕΙ: 17%
			Κατ. Μεταπ. 17%

Σε ότι αφορά το προφίλ των συμμετεχόντων που ασχολούνται με τη δραστηριότητα της Αναρρίχησης Βράχου η έρευνα έδειξε ότι το 77% ήταν άντρες και το 23% γυναίκες. Το 15% των συμμετεχόντων ήταν ηλικίας 18-22. Το ηλικιακό γκρουπ των 23-30 ετών συγκέντρωσε το μεγαλύτερο ποσοστό, δηλαδή το 47%, ενώ άνω των 31 ετών, το 38%.

Σε ότι αφορά την οικογενειακή κατάσταση το 79% ήταν άγαμοι, το 16% έγγαμοι και το 5% διαζευγμένοι. Σε ότι αφορά την εκπαίδευση το μεγαλύτερο ποσοστό εμφάνισαν οι πτυχιούχοι

πανεπιστημίου με 31%, ακολουθούν οι απόφοιτοι γυμνασίου/λυκείου με 26%, αμέσως μετά οι απόφοιτοι ΤΕΙ με 21% και τέλος οι απόφοιτοι ΙΕΚ με 15% (Πίνακας 2).

Πίνακας 2. Δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων στη δραστηριότητα της Αναρρίχησης Βράχου.

Ηλικία	Φύλο	Οικογ./κατάσταση	Εκπαίδευση
18-22: 15%	Άντρες: 77%	Άγαμοι: 79%	Αποφ. Γυμν. / Λυκείου: 26%
23-30: 47%	Γυναίκες: 23%	Έγγαμοι: 16%	Αποφ. ΙΕΚ: 15%
> 31: 38%		5% Διαζευγμένοι	Αποφ. ΤΕΙ: 21%
			Αποφ. ΑΕΙ: 31%
			Κατ. Μεταπ. 7%

Στη δραστηριότητα της Χιονοδρομίας το 41% των συμμετεχόντων ήταν γυναίκες και το 59% άντρες. Το 19% ήταν 18-22 ετών, το 30% ήταν 23-30 ετών, το 36% άνω των 31 ετών (είναι το μεγαλύτερο), ενώ το 15% δεν απάντησε.

Σε ότι αφορά την οικογενειακή κατάσταση το 67% ήταν άγαμοι, το 24% έγγαμοι και το 8% διαζευγμένοι. Στην εκπαίδευση το μεγαλύτερο ποσοστό εμφάνισαν οι πτυχιούχοι πανεπιστημίου με 31%, ακολουθούν οι απόφοιτοι γυμνασίου/λυκείου με 29%, οι κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου με 17%, οι απόφοιτοι ΙΕΚ με 8% και τέλος το 3% οι απόφοιτοι δημοτικού (Πίνακας 3).

Πίνακας 3. Δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων στη δραστηριότητα της χιονοδρομίας

Ηλικία	Φύλο	Οικογ./κατάσταση	Εκπαίδευση
18-22: 19%	Άντρες: 59%	Άγαμοι: 67%	Αποφ. Δημομ. 6%
23-30: 30%	Γυναίκες: 41%	Έγγαμοι: 24%	Αποφ. Γυμν. / Λυκείου: 26%
> 31: 36%		9% Διαζευγμένοι	Αποφ. ΙΕΚ: 14%
15% Δεν απάντησε			Αποφ. ΑΕΙ: 36%
			Κατ. Μεταπ. 18%

Στη δραστηριότητα της Ποδηλασίας Βουνού (mountain bike) το 82% ήταν άντρες και το 18% γυναίκες. Το 13% ήταν ηλικίας 14-22 ετών, το 37% από 23-30 ετών και το 44% (μεγαλύτερο ποσοστό) άνω των 31 ετών. Το 75% ήταν άγαμοι, το 22% έγγαμοι και το 3% διαζευγμένοι. Το μεγαλύτερο ποσοστό ήταν απόφοιτοι γυμνασίου/λυκείου με 33%, ακολουθούν οι απόφοιτοι ΤΕΙ με 30%, οι απόφοιτοι ΙΕΚ με 14%, οι πτυχιούχοι πανεπιστημίου με 11%, οι κάτοχοι μεταπτυχιακού 6% και τέλος με 4% οι απόφοιτοι δημοτικού (Πίνακας 4).

Πίνακας 4. Δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων στη δραστηριότητα Ποδήλατο Βουνού (mountain bike).

Ηλικία	Φύλο	Οικογ./κατάσταση	Εκπαίδευση
14-22: 15%	Άντρες: 82%	Άγαμοι: 75%	Αποφ. Δημομ. 3%
23-30: 38%	Γυναίκες: 18%	Έγγαμοι: 22%	Αποφ. Γυμν. / Λυκείου: 33%
> 31: 44%		3% χωρισμένοι	Αποφ. ΙΕΚ 14%
3% δεν απάντησε			Αποφ. ΤΕΙ 33%
			Αποφ. ΑΕΙ: 11%
			Κατ. Μεταπ. 6%

Στη δραστηριότητα της Ορειβασίας το 80% των συμμετεχόντων ήταν άντρες και το 20% γυναίκες. Από 18-22 ετών το ποσοστό ήταν 11%, από 23-30 ετών 37% και άνω των 31 ετών το 52% (μεγαλύτερο ποσοστό). Σε ότι αφορά την οικογενειακή κατάσταση, το 70% ήταν άγαμοι, και το 24% έγγαμοι. Σε ότι αφορά την εκπαίδευση, το 34% ήταν απόφοιτοι γυμνασίου/λυκείου, το 23% απόφοιτοι ΤΕΙ, το 6% απόφοιτοι ΙΕΚ, το 20% πτυχιούχοι πανεπιστημίου και το 15% κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου (Πίνακας 5).

Πίνακας 5. Δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων στη δραστηριότητα της Ορειβασίας.

Ηλικία	Φύλο	Οικογ./κατάσταση	Εκπαίδευση
--------	------	------------------	------------

14-22: 11%	Άντρες: 80%	Άγαμοι: 70%	Αποφ. Γυμν. / Λυκείου: 34%
23-30: 37%	Γυναίκες: 20%	Έγγαμοι: 24%	Αποφ. ΙΕΚ: 6%
> 31: 52%		6% Διαζευγμένοι	Αποφ. ΤΕΙ 25%
			Αποφ. ΑΕΙ: 20%
			Κατ. Μεταπ. 15%

Κίνητρα συμμετοχής

Ως προς την εσωτερική συνοχή των υποκλιμάκων οι δείκτες alpha παρουσίασαν ικανοποιητικές τιμές, καθώς κυμάνθηκαν πάνω από .70 (Churchill, 1979; De Vellis, 2003; Hinkin, 1988). Οι τιμές των μέσων όρων των υποκλιμάκων κυμάνθηκαν από 2.0 έως 4.2. Οι δείκτες και οι τιμές παρουσιάζονται αναλυτικά στον Πίνακα 6.

Πίνακας 6. Μέσοι όροι και δείκτες εσωτερικής συνοχής (Cronbach α) των υποκλιμάκων των κινήτρων συμμετοχής (Ελάχιστη τιμή=1, Μέγιστη τιμή=5).

	M.O	T.A	alpha
Επίτευξη	2.6	1.1	.88
Κοινωνική Αναγνώριση	2.0	1.0	.88
Ανάπτυξη Δεξιοτήτων	3.6	.9	.88
Έλεγχος Ικανότητας	3.7	1.0	.88
Έξαψη	3.5	1.0	.88
Ανταλλαγή απόψεων	2.2	1.1	.88
Ηγεσία	2.7	1.0	.88
Έλεγχος / δόναμης	2.6	1.2	.88
Ανάληψη κινδύνου	2.9	1.3	.92
Αγορά εξοπλισμού	2.0	1.1	.82
Συμμετοχή με την οικογένεια	2.2	1.3	.91
Γνωριμία ανθρώπων με κοινά ενδιαφέροντα	3.5	1.1	.86
Κοινωνικοποίηση	3.0	1.1	.85
Μάθηση	3.7	1.0	.87
Απόλαυση της φύσης	4.2	.8	.85
Αυτο-Έλεγχος	3.0	1.1	.87
Δημιουργικότητα	3.4	1.0	.81
Άσκηση	4.2	.8	.87
Ξεκούραση	3.8	.9	.67
Απόδραση από την πόλη	3.8	1.0	.84
Χαλάρωση	2.7	.9	.84
Κοινωνική ασφάλεια	3.0	1.2	.89
Ηγεσία	2.9	1.2	.89

Σύγκριση των δραστηριοτήτων που μελετήθηκαν με τις διαστάσεις των κινήτρων συμμετοχής

Για την διερεύνηση των διαφορών ανάμεσα στις δραστηριότητες και την ανάμειξη στις δραστηριότητες εφαρμόστηκε ανάλυση διακύμανσης (ANOVA). Τα αποτελέσματα έδειξαν στατιστικά σημαντικές διαφορές σχεδόν σε όλες τις δραστηριότητες στις διαστάσεις «Κοινωνική Αναγνώριση» ($F=13.4$, $p<.001$), «Διέγερση» ($F=5.8$, $p<.001$) μόνο στις δραστηριότητες 1-4 και 1-6, «Επικοινωνία» ($F=13.5$, $p<.001$), «Έλεγχος / Ισχύς» ($F=1.3$, $p<.001$), «Ανάληψη ρίσκου» ($F=8.0$, $p<.001$), «Εξοπλισμός» ($F=30.2$, $p<.001$), «Οικογένεια» ($F=14.5$, $p<.001$), «Ομοϊδέατες» ($F=9.3$, $p<.001$), «Δημιουργικότητα» ($F=3.4$, $p<.001$), «Φυσική κατάσταση» ($F=5.2$, $p<.001$), μόνο στις δραστηριότητες 1-5 «Απομόνωση» ($F=4.6$, $p<.001$), μόνο στις δραστηριότητες 3-4, «Κοινωνική ασφάλεια» ($F=9.4$, $p<.001$) και τέλος «Διδασκαλία / Ηγεσία» ($F=6.1$, $p<.001$). Οι υπόλοιπες διαστάσεις δεν εμφάνισαν στατιστικά σημαντικές διαφορές (Πίνακας 7).

Πίνακας 7. Σύγκριση των δραστηριοτήτων που μελετήθηκαν με τις διαστάσεις των κινήτρων συμμετοχής

	Χιονοσ.	Χιονοδ.	Ορειβ.	MTB	Αναρ.	F	Post hoc
Ανατροφοδότηση Αυτοεικόνας	2.6	2.5	2.6	2.7	2.5	.7	n.s
Κοινωνική Αναγνώριση	2.1	1.9	1.9	1.9	1.5	13.4*	1-5
Ανάπτυξη Δεξιότητων	3.7	3.6	3.5	3.7	3.9	1.8	n.s
Έλεγχος Ικανότητας	3.8	3.6	3.4	3.9	3.6	2.2	n.s
Διέγερση	3.6	3.5	3.1	3.6	3.1	5.8	n.s
Επικοινωνία	2.2	1.9	2.2	1.8	1.8	13.5	n.s
Αυτονομία / Ανεξαρτησία	2.8	2.6	2.8	2.7	2.4	2.9	n.s
Έλεγχος / Ισχύς	2.8	2.6	2.6	2.5	2.6	1.3	n.s
Ανάληψη ρίσκου	3.2	2.7	2.5	2.6	2.7	8.0**	1-3,1-4
Εξοπλισμός	2.2	1.7	1.8	1.6	1.6	30.2**	1-4,1-5
Οικογένεια	2.1	2.9	2.1	1.7	1.8	14.5**	4-2,5-2, 1-2,3-2
Ομοϊδεάτες	3.8	3.3	3.3	3.0	3.4	9.3**	1-4
Νέες γνωριμιές	3.1	2.7	2.9	2.6	3.0	5.2	n.s
Μάθηση	3.7	3.5	3.9	3.5	3.8	2.5	n.s
Απόλαυση της φύσης	4.0	4.1	4.4	4.3	4.4	3.5	n.s
Ενδοσκοπήση	3.1	2.6	3.2	3.0	3.2	3.4	n.s
Δημιουργικότητα	3.6	3.0	3.6	3.3	3.4	3.4*	1-2,2-3
Φυσική ατάσταση	4.0	4.0	4.3	4.5	4.1	5.2	
Ανάπαυση	3.6	3.8	3.8	4.1	3.8	4.0	n.s
Κοινωνική Πίεση	3.9	3.6	3.9	4.0	3.7	1.9	n.s
Απομόνωση	2.8	2.5	3.1	2.6	2.6	4.6**	2-3
Κοινωνική ασφάλεια	3.3	2.5	3.2	2.6	3.2	9.4**	2-3,2-5,3-5
Διδασκαλεία Ηγεσία	2.7	2.6	3.2	2.6	2.9	6.1**	2-3,3-4

**P<.001, *P<.05

Μέσοι όροι διαστάσεων της προσκόλλησης στη δραστηριότητα

Ως προς την εσωτερική συνοχή των υποκλιμάκων οι δείκτες alpha παρουσίασαν ικανοποιητικές τιμές καθώς κυμάνθηκαν πάνω από 70 (Churchill,1979; De Vellis, 2003; Hinkin, 1988), ενώ οι τιμές των μέσων όρων των υποκλιμάκων κυμάνθηκαν από 3.3 μέχρι 3.8. Οι δείκτες και οι τιμές παρουσιάζονται αναλυτικά στον Πίνακα 8.

Πίνακας 8. Μέσοι όροι και δείκτες εσωτερικής συνοχής (Cronbach α) των υποκλιμάκων της προσκόλλησης στην δραστηριότητα. (Ελάχιστη τιμή=1, Μέγιστη τιμή=5).

	M.O	T.A	Alpha
Γνωστικό	3.3	1.1	.90
Σημαντικότητα	3.8	.9	.87
Αυτοέκφραση	3.4	.9	.85

Σύγκριση των δραστηριοτήτων που μελετήθηκαν με τις διαστάσεις της προσκόλλησης στη δραστηριότητα.

Για τη διερεύνηση των διαφορών ανάμεσα στις δραστηριότητες και την ανάμειξη στις δραστηριότητες εφαρμόστηκε ανάλυση διακύμανσης (ANOVA). Τα αποτελέσματα φανέρωσαν στατιστικά σημαντικές

διαφορές και στις τρεις διαστάσεις «Γνωστικό» ($F=10.0, p<.001$), «Σημαντικότητα» ($F=4.2, p<.001$), «Αυτοέκφραση» ($F=3.5, p<.001$) Πίνακας 9.

Πίνακας 9. Σύγκριση των δραστηριοτήτων που μελετήθηκαν με τις διαστάσεις της προσκόλλησης στην δραστηριότητα. (Ελάχιστη τιμή= 1, Μέγιστη τιμή=5).

	Χιονοσ.	Χιονοδ.	Ορειβ.	MTB	Αναρριχ.	F	Post hoc
Γνωστικό	3.4	3.4	2.9	3.6	2.9	10.0**	3-4,4-5
Σημαντικότητα	3.6	3.6	3.8	4.1	3.6	4.2**	2-4
Αυτοέκφραση	3.3	3.5	3.4	3.6	3.1	3.5	n.s

** $P<.001$, ** $P<.05$

Συζήτηση

Σκοπός της έρευνας ήταν η διερεύνηση των κινήτρων συμμετοχής και της προσκόλλησης σε πέντε διαφορετικές υπαίθριες δραστηριότητες βουνού και ο ορισμός του προφίλ των συμμετεχόντων. Όσον αφορά το προφίλ των συμμετεχόντων στη δραστηριότητα της χιονοσανίδας προγενέστερη έρευνα (Καϊμακάκης 2007) έδειξε ότι ο μέσος όρος ηλικίας ήταν μικρότερος, ενώ στην παρούσα έρευνα ο μέσος όρος σημειώνει αύξηση. Αυτό δικαιολογείται διότι οι νέοι που έκαναν χιονοσανίδα τότε (πριν 9,10 χρόνια) συνεχίζουν να κάνουν και τώρα (μεγαλώνοντας ηλικιακά), άρα υπάρχει αφοσίωση στη δραστηριότητα. Επίσης μετά από 9, 10 χρόνια η δραστηριότητα άρχισε να γίνεται πιο προσιτή και στις μεγαλύτερες ηλικίες. Άξιο προσοχής είναι επίσης ότι το χιονοδρομικό κέντρο της Βασιλίτσας Γρεβενών παραμένει το πιο δημοφιλές για τους συμμετέχοντες στη δραστηριότητα της χιονοσανίδας.

Σε ότι αφορά το προφίλ των συμμετεχόντων στη δραστηριότητα της Αναρρίχησης Βράχου η έρευνα έδειξε ότι με την αναρρίχηση ασχολούνται πιο μεγάλες ηλικίες. Το πιο δημοφιλές μέρος για αναρρίχηση το κατέχουν τα Μετέωρα, συνδυάζοντας μάλιστα την παραπάνω δραστηριότητα και με τον τουρισμό. Άλλωστε το μέρος αυτό είναι παγκοσμίως γνωστό και για τα αναρριχητικά πεδία του, αλλά και για το θρησκευτικό τουρισμό, αφού υπάρχουν πολυάριθμα γραφικά και ιστορικά μοναστήρια που δεσποζουν στα απότομα βράχια. Οι δραστηριότητες, με τις οποίες ασχολούνται οι αναρριχητές είναι η ορειβασία, όπου συνδυάζεται πολλές φορές με την αναρρίχηση, την χιονοδρομία, το ορειβατικό σκι, το ποδήλατο βουνού, το τρέξιμο και το ορεινό τρέξιμο.

Στη δραστηριότητα της χιονοδρομίας φαίνεται ότι οι γυναίκες συμμετέχουν περισσότερο από ότι στις υπόλοιπες δραστηριότητες και αυτό διότι η χιονοδρομία είναι αρκετά διαδεδομένη, εδώ και αρκετά χρόνια στην Ελλάδα. Να σημειωθεί ότι στο παρελθόν στην παραπάνω δραστηριότητα συμμετείχαν κυρίως άτομα από εύπορες οικογένειες, γι' αυτό εθεωρείτο «σπορ των πλουσίων».

Τις τελευταίες δεκαετίες, η χιονοδρομία, αλλά και μερικά άλλα χειμερινά σπορ, όπως η χιονοσανίδα και το ορειβατικό σκι έγιναν εξαιρετικά δημοφιλή στην Ελλάδα. Σήμερα, στο ηπειρωτικό τμήμα της χώρας λειτουργούν, συνολικά, 19 χιονοδρομικά κέντρα σύγχρονων προδιαγραφών, που αποτελούν σημαντικούς πόλους για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων χειμερινού τουρισμού και είναι ιδιαίτερα προσφιλή τόσο στους Έλληνες, όσο και στους αλλοδαπούς επισκέπτες.

Να σημειωθεί ότι στην Ελλάδα, η αγορά της χιονοδρομίας έχει αναπτυχθεί ραγδαία τα τελευταία δέκα χρόνια (Tsiotsiou, 2006). Τα 19 χιονοδρομικά κέντρα προσελκύουν περισσότερους από 400.000 επισκέπτες κάθε χρόνο (Hudson & Cross, 2004). Μάλιστα στην έρευνα Κουθούρη, Αλεξανδρή, Γιοβάνη και Χατζηγιάννη (2005), ο αριθμός μόνο των χιονοδρόμων αναψυχής, αγγίζει σήμερα τους 250.000 ετησίως.

Το Σέλι Βέροιας, το Bansko της Βουλγαρία και η Βασιλίτσα Γρεβενών φαίνεται να είναι οι δημοφιλέστεροι προορισμοί για τους φίλους της χιονοδρομίας. Την περίοδο που πραγματοποιήθηκε η έρευνα, το Σέλι ήταν το χιονοδρομικό με τις καλύτερες προσφορές σε οικογενειακά και ατομικά «πακέτα», ενώ η Βασιλίτσα ήταν το χιονοδρομικό με την καλύτερη ποιότητα χιονιού. Επίσης το Bansko ήταν ένας σημαντικός προορισμός για τους Έλληνες της Βόρειας Ελλάδας, αφού προσφέρει οικονομική διαμονή, εστίαση, πολύ καλές υπηρεσίες και εκσυγχρονισμένες εγκαταστάσεις.

Η δραστηριότητα της ορειβασίας είναι από τις πιο δημοφιλείς στην Ελλάδα, εάν λάβει κανείς υπόψη

τους πολυάριθμους ορεινούς όγκους που δεσποζουν σε όλο το μήκος και το πλάτος της Ελλάδας, αλλά και τον αριθμό των ορειβατών (αλλοδαπών και ημεδαπών), που τους επισκέπτονται.

Φαίνεται ότι και η ορειβασία είναι μια δραστηριότητα που την προτιμούν, κυρίως ηλικίες άνω των 30 ετών. Το βουνό που επιλέγουν οι περισσότεροι να κάνουν ορειβασία είναι ο μυθικός και παγκοσμίως γνωστός Όλυμπος, ενώ την Πίνδο την προτιμούν λιγότεροι για την παραπάνω δραστηριότητα.

Οι δραστηριότητες που ασχολούνται παράλληλα οι ορειβάτες είναι η Αναρρίχηση, το Ποδήλατο Βουνού, το Ορειβατικό Σκι, το Σκι Κατάβασης, η Πεζοπορία, και το Ορεινό Τρέξιμο. Στη δραστηριότητα της Ποδηλασίας Βουνού (mountain bike) το μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής ήταν άντρες. Για μια ακόμα φορά φαίνεται ότι η συμμετοχή των γυναικών είναι περιορισμένη. Ο Χορτιάτης, το Σέϊχ-Σου και γενικότερα βουνά και υψώματα μέσα και έξω από την πόλη (Ρέμα Περεβού) φαίνεται να είναι τα πιο αγαπημένα μέρη για Ποδηλασία Βουνού.

Αναφορικά με την προσκόλληση στη δραστηριότητα ο ψηλότερος μέσος όρος σημειώθηκε στον παράγοντα «Σημαντικότητα», ακολουθεί ο παράγοντας «Γνωστικό» και τέλος με χαμηλότερο μέσο όρο ο παράγοντας «Αυτοέκφραση». Η σημαντικότητα φαίνεται να παίζει σημαντικό ρόλο, αφού αντιπροσωπεύει την αξία που αποδίδει το άτομο στη συμμετοχή του στη συγκεκριμένη δραστηριότητα σε σχέση με οφέλη που αποκομίζει (Funk and James, 2006).

Η γνώση των χαρακτηριστικών της δραστηριότητας και των οφελών από τη συμμετοχή είναι επίσης ένα χαρακτηριστικό που συμβάλει στην ανάπτυξη της προσκόλλησης στη δραστηριότητα, ενώ η Αυτοέκφραση, η οποία είναι επιθυμία ενός ατόμου να ταυτιστεί με μια δραστηριότητα, τις αξίες και την «προσωπικότητά» της φαίνεται να μην παίζει τόσο σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη της προσκόλλησης στη δραστηριότητα (Alexandris et al., 2011).

Αναφορικά με τα κίνητρα συμμετοχής, τον ψηλότερο μέσο όρο σημείωσαν οι διαστάσεις «Άσκηση» και «Απόλαυση της φύσης». Παρόμοια αποτελέσματα υπάρχουν και σε έρευνα του Outdoor foundation 2017, «Ξεκούραση», «Κοινωνική πίεση», «Μάθηση», «Έλεγχος Ικανότητας». Πιθανόν οι συμμετέχοντες να παρακινούνται από την επιθυμία της βίωσης θετικών εμπειριών, όπως η ευχαρίστηση από τη συμμετοχή, τα έντονα και δυνατά συναισθήματα και την ικανοποίηση για την βελτίωση της τεχνικής, τη χαρά της μάθησης νέων ασκήσεων και γενικότερα την ψυχολογική ξεκούραση και απόδραση από την καθημερινότητα.

Μέτριοι ήταν οι μέσοι όροι των διαστάσεων «Δημιουργικότητα», «Αυτό-έλεγχος», «Κοινωνικοποίηση», «Εξάψη», «Ανάληψη κινδύνου» και «Γνωριμίας ανθρώπων με κοινά ενδιαφέροντα». Οι συμμετέχοντες θέλουν να δημιουργήσουν, να κάνουν νέες γνωριμίες με άτομα που έχουν τα ίδια ενδιαφέροντα μέσα από τη συμμετοχή τους στις δραστηριότητες. Επιθυμούν να βιώσουν διέγερση συναισθημάτων και αδρεναλίνης. Έτσι αναλαμβάνουν το ρίσκο που χρειάζεται για αυτές τις δραστηριότητες. Να σημειωθεί ότι τα ίδια αποτελέσματα έδειξε και η έρευνα του outdoor foundation (2013), σε ότι αφορά τους λόγους που συμμετέχουν οι Αμερικανοί στις υπαίθριες δραστηριότητες.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, η αίσθηση της αδρεναλίνης και του ρίσκου είναι τα πιο σημαντικά κίνητρα για τους συμμετέχοντες στην Χιονοσανίδα και την Αναρρίχηση Βράχου. Η μεγάλες ταχύτητες και τα άλματα σε συνδυασμό με το υψόμετρο και την δυσκολία της αναρρίχησης είναι παράγοντες που συμβάλουν στα κίνητρα για την ενασχόληση με αυτές τις δραστηριότητες. Η φυσική κατάσταση παίζει βασικό ρόλο για τους συμμετέχοντες σε όλες τις δραστηριότητες.

Η χιονοδρομία φαίνεται να είναι πιο οικογενειακή δραστηριότητα, κάτι που φαίνεται στο προφίλ των συμμετεχόντων. Η ελληνική οικογένεια επιλέγει πιο πολύ να κάνει χιονοδρομία- χιονοσανίδα και λιγότερο Ορειβασία, ενώ δεν φαίνεται να επιλέγει την Αναρρίχηση ή το Ποδήλατο Βουνού. Επίσης φαίνεται ότι υπάρχουν διαφορές ανάμεσα στις δραστηριότητες, όσον αφορά τα κίνητρα και την προσκόλληση στη δραστηριότητα.

Στον παράγοντα «κοινωνική αναγνώριση» φαίνεται ότι οι συμμετέχοντες στη Χιονοσανίδα αναζητούν πιο πολύ την κοινωνική αναγνώριση από τους αναρριχητές. Αυτό συμβαίνει διότι η

δραστηριότητα της Χιονοσανίδας είναι σχετικά νέα και ανερχομένη, ενώ οι συμμετέχοντες θέλουν να προβληθούν, να αναγνωριστούν από το ευρύ κοινό και να διαφημίσουν τη δραστηριότητα που τα τελευταία χρόνια κερδίζει το ελληνικό κοινό. Οι ίδιοι συμμετέχοντες φαίνεται να παίρνουν πιο πολλά ρίσκα στο βουνό σε σχέση με άλλους συμμετέχοντες σε δραστηριότητες όπως ορειβασία και ποδήλατο βουνού. Για τους συμμετέχοντες στη Χιονοσανίδα, ο εξοπλισμός που χρησιμοποιούν, οι τάσεις της αγοράς (σανίδες, δέσπρες, μπότες, ενδυμασία), φαίνεται να παίζουν πιο σημαντικό ρόλο στη συμμετοχή τους απ' ό,τι π.χ. οι συμμετέχοντες στο Ποδήλατο Βουνού και στην Αναρρίχηση.

Στη Χιονοσανίδα φαίνεται ότι οι συμμετέχοντες κάνουν παρέες και θέλουν να συμμετέχουν με ανθρώπους με κοινά ενδιαφέροντα και με ίδιο κώδικα επικοινωνίας απ' ό,τι στο Ποδήλατο Βουνού, στο οποίο δεν φαίνεται να παίζει και τόσο σημαντικό ρόλο αυτή η διάσταση.

Οι ορειβάτες εμφανίζονται να επιλέγουν την Ορειβασία, για να δραπέτεύσουν από την καθημερινότητα, αλλά και να αισθανθούν πιο απομονωμένοι σε σχέση με αυτούς που κάνουν Χιονοδρομία και Χιονοσανίδα και αυτούς που θέλουν να είναι πιο κοινωνικοί.

Τέλος τα χιονοδρομικά κέντρα είναι πλέον οργανωμένα θέρετρα που προσφέρουν όλες σχεδόν της υπηρεσίες (εστίαση, διαμονή, ενοικίαση, μαθήματα).

Περιορισμοί και προτάσεις για μελλοντική έρευνα

Οι περιορισμοί της έρευνας και οι προτάσεις για μελλοντική έρευνα μπορούν να συνοψισθούν ως εξής: ακολούθως:

Το δείγμα της έρευνας ανά δραστηριότητα είναι μικρό και δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να θεωρηθεί ως αντιπροσωπευτικό των συμμετεχόντων στην Ελλάδα.

Απαιτείται να συγκεντρωθούν δεδομένα και από άλλους προορισμούς υπαίθριας αναψυχής, έτσι ώστε να διερευνηθεί καλύτερα η έννοια της προσκόλλησης στην τοποθεσία.

Προτείνεται να διερευνηθούν περαιτέρω μια σειρά από έννοιες, οι οποίες θα μας δώσουν τα χαρακτηριστικά της κάθε δραστηριότητας, όπως η εικόνα, η επωνυμία, οι καταναλωτικοί συνειρμοί που έχουν αναπτυχθεί για κάθε μία από αυτές και σε συνάρτηση με τους ανασταλτικούς παράγοντες και την ανάμειξη στις δραστηριότητες.

Επίσης προτείνεται να δοκιμαστούν και νέα θεωρητικά μοντέλα, όπως το Μοντέλο της Ψυχολογικής Συνέχειας (Funk and James, 2001), το οποίο θα μπορούσε να μας δείξει την διαδικασία που ακολουθείται προκειμένου να αναπτυχθεί η αφοσίωση σε κάποια δραστηριότητα.

Τέλος σε μελλοντικές έρευνες θα μπορούσαν να μελετηθούν οι στρατηγικές που έχουν εφαρμοστεί για την προώθηση της κάθε δραστηριότητας και τον ρόλο της ιδιωτικής πρωτοβουλίας σε αυτό.

Βιβλιογραφία

- Alexandris, K., Douka, S., & Balaska P. (2011). Involvement with active leisure participation: Does service quality have a role? *Managing Leisure*.
- Alexandris, K., Funk, D., Pritchard, M. (2011). The Impact of Constraints on Motivation, Activity Attachment and Skier Intentions to Continue. *Journal of Leisure Research*, 43, 56-79.
- Allman., T., Mittelstaedt., RD.Martin., B.Goldenberg., M. (2009). Exploring the Motivations of BASE Jumpers: Extreme Sport Enthusiasts. Postprint version. Published in *Journal of Sport & Tourism*, Volume 14, Issue 4, November 1, 2009, pages 229-247.
- Beaton, A. A., Funk, D. C., & Alexandris, K. (2009). Operationalizing a theory of participation in physically active leisure. *Journal of Leisure Research*, 41(2), 177-203.
- Brymer, E., & Oades, L. (2009). Extreme Sports: A positive transformation in courage and humility. *Journal of Humanistic Psychology*, 49, 114-126. Doi: 10.1177/0022167808326199
- Burton, D. (1989). Winning isn't everything: Examining the impact of performance goals on collegiate swimmers' cognitions and performance. *The Sport Psychologist*, 3, 105-132. Montreal.

- Churchill, G.A. (1979). *Journal of Marketing Research*, 16:1. (Feb., 1, pp. 64-73).
- DeCharms, R. (1968). *Personal causation*. New York: Academic Press.
- Deci, E. L. (1975). *Intrinsic Motivation*. New York: Plenum Press.
- Deci, E. L. (1992). On the nature and functions of motivation theories. *Psychological Science*, 3, 167-171.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985). The general causality orientations scale: Self-determination in personality. *Journal of Research in Personality*, 19(2), 109-134.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1991). A motivational approach to self: Integration in personality. In R. A. Dienstbier (Ed.). *Nebraska symposium on motivation 1991: Vol. 38. Perspectives on motivation. Current theory and research in motivation* (pp. 237-288). Lincoln, NE: University of Nebraska Press.
- DeVellis, R. F. (2003). *Scale development: Theory and applications*, Second Edition. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Developmental Growth. *Camping Magazine*, 70 (1), 25-21.
- Filo, K., Funk, D.C., & O'Brien, D. (2008). It's really not about the bike: Exploring attraction and attachment to the events of the Lance Armstrong Foundation. *Journal of Sport Management*, 22, 501-525.
- Funk & James, (2006). Consumer loyalty: the meaning of attachment in the development of sport team allegiance. *Journal of Sport Management*, 20, 189-217.
- Gladden, J.M., Funk, D.C. (2001). Understanding Brand Loyalty in Professional Sport: Examining the Link Between Brand Associations and Brand Loyalty, *International Journal of Sports Marketing & Sponsorship*, Vol. 3, pp. 67 - 91.
- Harter, S. (1978). Effectance motivation reconsidered: Toward a developmental model. *Human Development*, 1: p. 34-64
- Hinkin, T. (1988). A brief tutorial on the development of measures for use in survey questionnaires. *Organizational Research Methods*, 1(1), 104-121.
- Hudson, S., & Cross, P. (2004). *Sports Tourism Destinations: Issues and Analysis* James Higham. Chapter 14: Winter Sports destinations: dealing with seasonality, 188-198.
- Kaplan, R. (1984). Wilderness perception and psychological benefits: An analysis of a continuing program. *Leisure Sciences*, 6, 271-290.
- Katz, J. (1998). *The seductions of crime: Moral and sensual attractions in doing evil*. New York : Basic books.
- Καϊμακάμης Δ. (2007). Διδακτορική διατριβή με θέμα: Ανασταλτικοί παράγοντες συμμετοχής στην δραστηριότητα της χιονοσανίδας. ΦΥΣΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ. Του Τμήματος Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

- Κουθούρης, Χ., Αλεξανδρής, Κ., Γιοβάνη, Χ. και Χατζηγιάννη, Ε. (2005). Ανασταλτικοί παράγοντες συμμετοχής στη χιονοδρομία αναψυχής. *Αναζητήσεις στη Φυσική Αγωγή και τον Αθλητισμό*, 3 (1), 55-63.
- Κουθούρης, Χ. (2009). *Υπαιθριες Δραστηριότητες Αναψυχής, Ακραία Αθλήματα, Μάνατζμεντ Υπηρεσιών & Εκπαίδευση Στελεχών*. Θεσσαλονίκη: Χριστοδουλίδης.
- Κουθούρης, Χ. (2006). «Σχόλη», «Αναψυχή» και «Αθλητισμός»: Εννοιολογική συσχέτιση των όρων. *Αναζητήσεις στη Φυσική Αγωγή και τον Αθλητισμό*, 4(1), 68-77.
- Κουθούρης, Χ. (2004). *Αγωγή Υπαίθρου*. Πανεπιστημιακές Σημειώσεις: Έκδοση Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.
- Kavussanu, M., & Roberts, G. C. (1996). Motivation in physical activity contexts: The relationship of perceived motivational climate to intrinsic motivation and self-efficacy. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 18, 264-280.
- Kyle, G., Graefe, A., Manning, R., & Bacon, J. (2003). An examination of the relationships between leisure activity involvement and place attachment among hikers along the Appalachian Trail. *Journal of Leisure Research*, 35(3), 249-273.
- Lois., J. (2005). Gender and emotion management in the stages of edgework in: S. Lyng (Ed edgework: The sociology of risk taking (pp. 152-177). New York: Routledge.
- Lupton, D & Tulloch, J. (2002). Risk is part of your life: Risk epistemologies among a group of Australians, *Sociology*, 36: 2, pp. 317-334
- Lupton, D., & Tulloch, J. (2002). 'Life would be pretty dull without risk': Voluntary risk-taking and its pleasures. *Health, Risk, & Society*, 4(2). (np). DOI: 10.1080/13698570220137015.
- Lyng, S. (1990). Edgework: A social psychological analysis of voluntary risk-taking. *American Journal of Sociology*, 94(4), 851-886.
- Lyng, S., & Snow, D. (1986). Vocabularies of motive and high risk behavior: The case of skydiving. *Advances in group processes*, 3(157), 79.
- Maeland, S. (2002). B.A.S.E.En studie i samtidskultur. Ekstremt friluftsliv. Eksistensielle dilemmaer. Sublime opplevelser [B.A.S.E. A study in contemporary culture. Extreme outdoor life, existential dilemmas, sublime.
- Manfredo MJ, et al. 2007. Why social values cannot be changed for the sake of conservation. *Conservation Biology* 31:772-780
- Miles, J.C. & Priest, S. (1990). *Adventure education*. State College, PA: Venture Publishing, Inc.
- Outdoor foundation (2013-2017). *Outdoor participation report 2013*. <https://outdoorindustry.org/participation/>
- Priest, S. & Gass, M.A. (1997). *Effective leadership in adventure programming*. Champaign, IL: Human Kinetics
- Ryan, R. M. (1995). Psychological needs and the facilitation of integrative processes. *Journal of Personality*, 63, 397-427.

- Scherl, L.M. (1989). Self in wilderness: Understanding the psychological benefits of individual-wilderness interaction through self-control. *Leisure Sciences*, 11,123-135.
- Alman T., Mittelstaedt R D., Martin B., Goldenberg M. (2009). Exploring the Motivations of BASE Jumpers: Extreme Sport Enthusiasts. Postprint version. Published in *Journal of Sport & Tourism*, Volume 14, Issue 4, November 1, 2009, pages 229-247.
- Tsiotsou, R. (2006). Using visit frequency to segment ski resorts customers. *Journal of Vacation Marketing*, 12, 15 - 26.
- Vallerand, R. J., & Losier, G. F. (1999). An integrative analysis of intrinsic and extrinsic motivation in sport. *Journal of Applied Sport Psychology*, 11, 142-16
- Wallendorf, Melanie & Arnould, Eric J. (1988), ““My Favorite Things”: A CrossCultural Inquiry into Object Attachment, Possessiveness, and Social Linkage,” *Journal of Consumer Research*, 14 (March), 531-547.
- White, R. W. (1959). Motivation reconsidered. *Psychological Review*, 66, 297-333.

Υπεύθυνος έκδοσης: Ελληνική Επιστημονική Εταιρία Διοίκησης Αθλητισμού & Αναψυχής
Υπεύθυνος Συντακτικής Επιτροπής: Αλεξανδρής Κωνσταντίνος. Συντάκτες: Αυθίνος Ιωάννης, Γαργαλιάνος Δημήτρης, Κριεμάδης Αθανάσιος, Κώστας Γεώργιος, Τζέτζης Γεώργιος, Κουθούρης Χαρίλαος, Κουστέλιος Αθανάσιος, Γουλιμάρης Δημήτριος, Θεοδωράκης Νικόλαος, Τσίτσου Ροδούλα, Τσίτσικαρη Ευθυμία, Παπαδημητρίου Δήμητρα, Γλυνιά Ελένη, Νάτσης Παντελής, Κιάφας Ζαχαρίας, Δράκου Αμαλία, Τεχνική επεξεργασία και μορφοποίηση κειμένου: Ζαφειρούδη Αγγλαΐα
